

**Slutbetänkandet Återkallelse av svenskt medborgarskap (SOU
2026:21)**

(Ju2026/00665)

Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig i rubricerat ärende. Fakultetsnämnden får härmed lämna följande synpunkter.

Utredningen ”Återkallelse av svenskt medborgarskap” (SOU 2026:21) består i huvudsak av tre olika delförslag. Det första förslaget innebär att det införs en möjlighet att återkalla svenskt medborgarskap för den som lämnat oriktiga uppgifter eller på annat sätt agerat otillbörligt för att erhålla medborgarskapet. Det andra förslaget handlar om att återkalla svenskt medborgarskap på grund av allvarlig brottslighet. I denna del lämnar utredningen två alternativa förslag. För det tredje lämnas förslag som rör processen vid återkallelse.

I detta remissvar kommer Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet fokusera på frågan om förslagets förenlighet med internationell rätt samt frågor om rättssäkerhet.

Det är i sammanhanget relevant att konstatera att den föreslagna regleringen innebär en betydande förändring av den svenska medborgarskapsrätten. I utformningen av regleringen är det viktigt att ha detta i åtanke tillsammans med de skäl som tidigare lyfts fram som skäl mot en förändring av skyddet för det svenska medborgarskapet. Det första är de långtgående rättsverkningar som en återkallelse av medborgarskap innebär, inte minst familjerättsligt och det andra att det leder till att vi får två olika sorters medborgarskap, ett som inte kan och ett som kan återkallas.

Ett medborgarskap är en rättslig förbindelse mellan en stat och en medborgare. Det är det fullständiga medlemskapet i den demokratiska samhällsgemenskapen och en förutsättning för exempelvis rösträtt i riksdagsval, fulla medborgerliga och politiska rättigheter och en ovillkorlig rätt att vistas i landet. Att bli av med sitt medborgarskap kan få väldigt stora konsekvenser för en enskild vilket motiverar en restriktivitet i regelverk och tillämpning. Detta är något som också är

tydligt av det internationella regelverket kring återkallelse av medborgarskap och anledningen till att statslöshet ska undvikas.

Förslagen som läggs fram innebär att återkallelse endast få ske under förutsättning att den det gäller inte blir statslös efter att ha fått sitt svenska medborgarskap återkallat. Det innebär att regelverket endast kan tillämpas på de personer som har dubbelt medborgarskap. Denna avgränsning ligger i linje med internationell rätt.

Vad gäller förslaget om återkallelse av svenskt medborgarskap för den som lämnat oriktiga uppgifter eller på annat sätt agerat otillbörligt vid anskaffandet instämmer fakultetsnämnden med utredningens bedömning att förslaget är förenligt med internationell rätt. Det är dock viktigt att tillämpningen blir restriktiv och att det är tydligt att de oriktiga uppgifterna eller det otillbörliga handlandet haft en direkt påverkan på beslutet att bevilja medborgarskap. I likhet med vad utredningen påpekar är det också viktigt att tillämpningen i varje enskilt fall blir proportionerlig.

Avseende de två alternativa förslagen gällande återkallelse av svenskt medborgarskap vid allvarlig brottslighet vill fakultetsnämnden framföra följande.

Precis som utredningen konstaterar utgår internationell rätts syn på återkallelse av medborgarskap vid allvarlig brottslighet från regleringen i art 8.3 i konventionen om begränsning av statslöshet (SÖ 1969:12). Regleringen i den europeiska medborgarskapskonventionen ska, precis som utredningen påpekar, ses som en spegling av stadgandet i statslöshetskonventionen. Det innebär att tillämpningsområdet är snävt och återkallelse för brott endast kan bli aktuellt vid särskilt allvarliga brott som hotar "statens integritet, yttre säkerhet och konstitutionella grunder" (utredningen s 75).

Det första alternativa förslaget innebär att en person kan förlora sitt svenska medborgarskap vid brottslighet som allvarligt hotar Sveriges säkerhet eller omfattas av Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion. Genom att använda begreppet "rikets säkerhet" som utgångspunkt för vilka brott som kan tänkas omfattas av regleringen skapas en tydlighet då detta är ett begrepp som är väl etablerat i svensk rätt.

Utredningens definition av vilka brott som omfattas ligger enligt fakultetsnämnden i linje med internationell rätt. Det handlar om särskilt allvarliga brott mot rikets säkerhet eller intressen. Genom att ansluta till den vedertagna definitionen och internationell rätt ökar förutsebarheten i regleringen.

I likhet med vad som anförts ovan är det viktigt att tillämpningen blir restriktiv och att det är tydligt och förutsebart vilken brottslighet som kan leda till ett återkallande av medborgarskapet. I likhet med vad utredningen påpekar är det också viktigt att tillämpningen i varje enskilt fall blir proportionerlig.

Utredningens andra av de alternativa förslagen går enligt fakultetsnämndens bedömning längre än internationell rätt. Även utredningen ger uttryck för att frågan är folkrättsligt osäker och att begreppet måste tolkas restriktivt. I den internationella rätten är utgångspunkten att endast särskilt allvarliga brottstyper ska kunna ligga till grund för en återkallelse av ett medborgarskap. En tydlig gränsdragning görs mot brottslighet av ”allmän karaktär” som inte får leda till förlust av medborgarskapet. Den lista av brott som föreslås omfattas av regelverket är i sammanhanget omfattande. Internationell rätt har traditionellt accepterat återkallelse vid brott som uttrycker illojalitet mot staten som sådan, exempelvis förräderi, spioneri och vissa former av terrorism. Det alternativa förslaget omfattar däremot i betydande utsträckning grov organiserad brottslighet av allmän karaktär.

Det leder dels till att fler brott än vad den internationella rätten tillåter omfattas, dels att det inte blir förutsebart för den enskilda i vilka situationer som han eller hon riskerar förlora sitt medborgarskap.

Utredningens andra av de alternativa förslagen bygger på en tolkning av begreppet ”vitala intressen” som går utöver den traditionella och restriktiva förståelse som kommer till uttryck i medborgarskapskonventionens förklarande rapport och statslöshetskonventionens systematik. Det innebär att det blir dubbla betydelser av begreppet vilket i sin tur kan minska förutsebarheten.

Fakultetsnämnden vill hänvisa till det som Uppsala universitet anförde i sitt remissvar (UFV 2025/182) gällande förändringen av grundlagsskyddet för det svenska medborgarskapet. Där anförde universitetet gällande begreppet ”vitala intressen”:

” Detta begrepp har inte en lika tydlig definition eller förståelse och Uppsala universitet ser med oro på det särskilda yttrandets förslag att så kallad ”systemhotande brottslighet” bör ingå i begreppet ”vitala intressen”. Detta öppnar för att medborgarskapet kan fräntas personer inom ramen för ordinarie brottsbekämpning. Detta menar universitet är i strid med den internationella regleringen. Dessutom är ett av de bärande skälen bakom den nuvarande ordningen är att medborgarskapet ska ha ett starkt skydd för att de inte ska kunna fräntas en person i syfte att personen ska kunna utvisas från riket. En alltför bred eller otydlig skrivning i grundlagen kan innebära att alltfler brott kan komma att omfattas utifrån politikens definition av

”vitala intressen”. Det kan i sin tur leda till att möjligheten att återta ett medborgarskap missbrukas i syfte att kunna utvisa personer från riket.”

Fakultetsnämnden vill därför avstyrka utredningens andra av de alternativa förslagen till reglering då det är svårt att förena med internationell rätt, inte är tillräckligt förutsebart för att uppfylla rättssäkerhetskrav samt öppnar för möjligheten till missbruk.

Fakultetsnämnden vill understryka att den föreslagna lagstiftningen är ett stort steg bort från den linje som tidigare varit förhärskande inom medborgarskapsrätten i Sverige. Det finns därför skäl att inta ett restriktivt förhållningssätt och välja den mindre ingripande regleringen.

I övrigt har Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet inga synpunkter på förslagen i utredningen.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av universitetslektor och docent Patrik Bremdal. Yttrandet har på delegation avgivits av fakultetens dekanus, professor Anna Singer.

Anna Singer